

12 marca 2026 r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI RZECZNIKA PRAW AKADEMICKICH w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r.

Funkcja Rzecznika Praw Akademickich została utworzona Zarządzeniem nr 51 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 9.12.2024 r. w sprawie: utworzenia funkcji Rzecznika Praw Akademickich oraz określenia zakresu jego zadań i kompetencji. Na czteroletnią kadencję od dnia 1 stycznia 2025 r. do pełnienia funkcji Rzecznika Praw Akademickich Uniwersytetu Łódzkiego przez Rektora UŁ prof. Rafała Materę został powołany dr Krzysztof Kędziora.

W okresie, którego dotyczy niniejsze sprawozdanie, działania Rzecznika Praw Akademickich obejmowały zakres zadań Rzecznika określonych w § 3 Zarządzenia nr 51:

- przyjmowanie zgłoszeń od osób należących do wspólnoty akademickiej UŁ dotyczących działań uznawanych za niewłaściwe i podejmowanie odpowiednich reakcji;
- monitorowanie rozwiązań i praktyk w UŁ oraz proponowanie środków naprawczych w przypadku, gdy te rozwiązania i praktyki Rzecznik uzna za nieprawidłowe;
- prowadzenie mediacji;
- promowanie standardów akademickich;
- nawiązywanie i rozwijanie współpracy z analogicznymi instytucjami.

Zakres zadań Rzecznika Praw Akademickich określa także Zarządzenie nr 88 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 23.01.2025 r. w sprawie: wprowadzenia Procedury Antydyskryminacyjnej i Antymobbingowej w Uniwersytecie Łódzkim. Precyzuje ono zadania Rzecznika w procedurze antydyskryminacyjnej i antymobbingowej. W jej ramach do zadań Rzecznika należy przekazywanie zgłoszeń koordynatorce ds. przeciwdziałania dyskryminacji, mobbingowi i innym zachowaniom niepożądanym lub zawiadamianie o zgłoszeniach Rektora UŁ celem skierowania sprawy do trybu postępowania dyscyplinarnego, a także wspieranie osób

w procedowaniu ich zgłoszeń. W związku z faktem, iż Rzecznik Praw Akademickich jest nową instytucją w Uniwersytecie Łódzkim, działania Rzecznika dotyczyły także wypracowywania zasad i reguł jego funkcjonowania.

Siedziba Rzecznika Praw Akademickich mieści się w Centrum Wsparcia i Dostępności UŁ (wcześniej Akademickie Centrum Wsparcia) przy ul. Pomorskiej 152, na osiedlu akademickim Lumumbowo. Kontakt z Rzecznikiem jest możliwy osobiście, podczas jego cotygodniowych dyżurów w CWiD UŁ, a także mailowo (na adres rpa@uni.lodz.pl lub krzysztof.kedziora@uni.lodz.pl).

Rzecznik Praw Akademickich działa w bliskiej współpracy z zespołem CWiD UŁ, szczególnie Dyrektorem CWiD UŁ mgr Bartoszem Stępnem, Koordynatorką ds. przeciwdziałania dyskryminacji, mobbingowi oraz innym zachowaniom niepożądanym, mgr Martą Nowacką, Pełnomocniczką Rektora UŁ do spraw równego traktowania, dr Aleksandrą Różalską, Rzecznikiem Praw Doktoranta UŁ, mgr. Kacprem Stosiem.

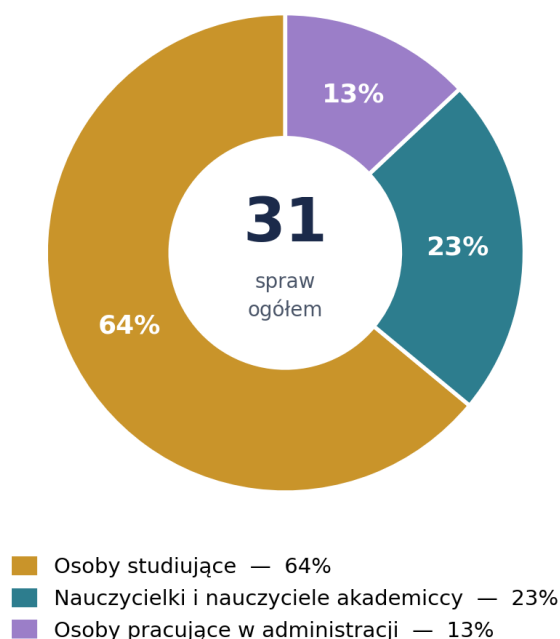
LICZBA ZGŁOSZEŃ

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r. do Rzecznika Praw Akademickich wpłynęło 31 spraw. 64% dotyczyło osób studiujących. Sprawy dotyczące nauczycieli i nauczycielek akademickich stanowiły 23% ogółu, natomiast sprawy pracowników administracji 13%. Powyższa klasyfikacja opiera się na kryterium podmiotowym, określającym kategorię osób, których prawa lub interesy zostały lub mogły zostać naruszone. Nie przesądza o charakterze stron zaangażowanych w daną sprawę.

W sprawach dotyczących osób studiujących stroną były albo inne osoby studiujące, albo nauczycielki lub nauczyciele akademicy oraz osoby decyzyjne w sprawach studenckich. W sprawach dotyczących nauczycieli lub nauczycielek akademickich relacje zaangażowanych stron miały charakter horyzontalny – między pracownikami naukowo-dydaktycznymi, a także charakter wertykalny – między podwładnym/podwładną a przełożonymi. Miały miejsce także sytuacje, w których stroną w sprawach dotyczących nauczycieli lub nauczycielek były osoby studiujące. W sprawach dotyczących osób pracujących w szeroko pojętej administracji

relacje stron miały charakter relacji między podwładnymi a przełożonymi, ale także miały miejsce sytuacje, w których stroną były osoby studiujące.

Kategorie osób, których dotyczyła dana sprawa

Dane statystyczne dotyczące liczby spraw z podziałem na jednostki Uniwersytetu Łódzkiego nie uwzględniają wielkości poszczególnych jednostek, ich specyfiki, charakteru spraw, a także innych istotnych zmiennych. Nie mogą więc stanowić podstawy do uogólnień. Przede wszystkim ich nieujawnianie jest wskazane ze względu na dobro osób zgłaszających i zachowanie ich tożsamości w tajemnicy. Rzecznik Praw Akademickich jest w posiadaniu takich danych.

ŹRÓDŁA ZGŁOSZEŃ

W zdecydowanej większości przypadków zgłoszenia pochodziły od osób, których dana sprawa bezpośrednio dotyczyła. W kilku przypadkach zgłoszenia dokonywały osoby trzecie, działające w interesie osoby pokrzywdzonej. Sprawy tego rodzaju były szczególnie złożone i trudne – dotyczyły osób wymagających wsparcia, które jednak nie były w stanie lub z różnych przyczyn nie zdecydowały się skorzystać z dostępnej pomocy, w tym oferowanej przez Centrum Wsparcia i Dostępności Uł.

W omawianym okresie Rzecznik Praw Akademickich podejmował interwencje także z własnej inicjatywy. Nie były one rezultatem bezpośrednich zgłoszeń, lecz reakcją na rozpoznanie stanu faktycznego czy prowadzone przez Rzecznika rozmowy z osobami przynależącymi do społeczności akademickiej. Stanowiły one ok. 16% wszystkich spraw.

PROBLEMATYKA SPRAW

Zgłaszane Rzecznikowi Praw Akademickich i podejmowane przez niego sprawy mają często złożony charakter i nie poddają się prostej klasyfikacji. Niemniej jednak można wyróżnić następujące kategorie problemów:

- sprawy dotyczące organizacji i toku studiów, m.in.: rozbieżności między sylabusami przedmiotu a jego faktyczną realizacją, szczególnie między określonymi w sylabusie sposobami zaliczenia/egzaminu a faktycznymi oczekiwaniami ze strony nauczycieli lub nauczycielek akademickich wobec osób studiujących; planów zajęć; terminarza rekrutacji na kolejny stopień studiów, przyznawania stypendium;
- konflikty interpersonalne i trudności komunikacyjne między osobami studiującymi a nauczycielami i nauczycielkami akademickimi, a także konflikty i trudności komunikacyjne między osobami zatrudnionymi w Uł;
- niewłaściwe zachowania, w tym zachowania noszące lub mogące nosić znamiona nękania, stalkingu lub molestowania seksualnego;
- problemy osób LGBT+;
- inne (dotyczące na przykład wsparcia dla obcokrajowców studiujących w Uł).

Rzecznik Praw Akademickich dysponuje danymi statystycznymi, mogącymi stanowić podstawę oszacowania skali poszczególnych zjawisk. Ich ujawnienie nie jest wskazane ze względu na dobro osób zgłaszających i zachowanie ich tożsamości w tajemnicy.

CHARAKTER UDZIELONEGO WSPARCIA I PODJĘTYCH INTERWENCJI

Punktem wyjścia dla każdej ze spraw była rozmowa z osobą zgłaszającą, udzielenie informacji na temat funkcjonujących w UŁ procedur lub wskazanie uczelnianych instytucji i osób mogących udzielić pomocy oraz przedstawienie możliwych rozwiązań. Wszelkie dalsze kroki podejmowane były wyłącznie za wyraźną zgodą osoby zainteresowanej, zgodnie z zasadą poszanowania jej autonomii. W szeregu przypadków sama rozmowa okazywała się wystarczającą formą wsparcia lub osoba zgłaszająca rezygnowała z podjęcia dalszych kroków. W stosownych przypadkach podejmowano decyzję o przekazaniu sprawy lub interwencji u przełożonych albo władz dziekańskich. Podjęte zostały także, za zgodą zainteresowanych stron, mediacje. W sytuacjach, gdy waga sprawy tego wymagała, podejmowano decyzję o zawiadomieniu Rektora UŁ o możliwości popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

Podejmowane przez Rzecznika Praw Akademickich działania pokazują znaczenie „miękkich”, często polubownych sposobów rozwiązywania problemów. Szczególne znaczenie mają rozmowy przeprowadzane z osobami zgłaszającymi. Umożliwiają one właściwe nazwanie zaistniałych zdarzeń, a w konsekwencji wzmacniają poczucie podmiotowości i sprawczości osób korzystających ze wsparcia Rzecznika Praw Akademickich. Złożoność niektórych spraw wymagała wielu spotkań i długotrwałego zaangażowania.

Oprócz działań interwencyjnych Rzecznik brał udział w następujących wydarzeniach i inicjatywach:

- śniadaniu prasowym UŁ (17 stycznia 2025 r.), gdzie przedstawiono jego funkcję i sylwetkę. Rzecznik odpowiadał także na pytania dziennikarzy i mediów;

- w ramach wypracowywania standardów i zasad działania Rzecznika Praw Akademickich Rzecznik odbył spotkanie z Radą ds. Równego Traktowania UŁ (10.03.2025 r.), na którym wraz z Koordynatorką ds. przeciwdziałania dyskryminacji, mobbingowi oraz innym zachowaniom niepożądanym przedstawił funkcję i wizję działania Rzecznika;
- spotkaniu z działającymi w Uniwersytecie Łódzkim związkami zawodowymi (NSZZ „Solidarność”, OZZ Inicjatywa Pracownicza, Związek Zawodowy Nauczycielstwa);
- spotkaniu (21.03.2025 r.) ze związkami zawodowymi, władzami UŁ (reprezentowanymi przez zastępczynię kanclerza mgr Annę Rolczak), Koordynatorką ds. przeciwdziałania dyskryminacji (mgr Martą Nowacką), dyrektorem Centrum Wsparcia i Dostępności UŁ (mgr. Bartoszem Stępnem). Poświęcone zostało ono ewentualnym zmianom w procedurze antydyskryminacyjnej i antymobbingowej;
- szkoleniu (16-25.05.2025 r.) „Mediacje – szkolenie podstawowe” organizowanym przez Uniwersytet SWPS;
- konferencji (27.06.2025 r.) pt. „Uczelnia – przestrzeń bezpieczna od mobbingu i dyskryminacji – działania na rzecz wspierania polityki antymobbingowej i działań niepożądanych na polskich uczelniach” w Warszawie. W konferencji udział brali także mgr Marta Nowacka oraz mgr Bartosz Stępień;
- webinarze (30.10.2025 r.) pt. „Przemoc w środowisku akademickim okiem Rzeczników Akademickich”, prowadzonym przez Rzecznika Praw Doktoranta UŁ, mgr. Kacpra Stosia z udziałem dr hab. Ilony Świętek-Barylskiej, prof. UŁ, mgr Marty Nowackiej, mgr Aleksandry Drążczyk;
- w pracach zespołu przygotowującego Kodeks Etyczny.

Rzecznik Praw Akademickich przyłączył się także do ogólnopolskiej Akademickiej Sieci Bezpieczeństwa i Równości.

NIEPRAWIDŁOŚCI

W omawianym okresie objętym sprawozdaniem nie stwierdzono nieprawidłowości, o których mowa w § 5 ust. 2.3 Zarządzenia nr 51 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 9.12.2024 r.

OBSZARY ZAGROŻEŃ PRAW I WOLNOŚCI AKADEMICKICH

Odnotowano przypadki, w których osoby zgłaszające wyrażały poczucie zawodu z powodu funkcjonowania instytucji i rozwiązań systemowych. Dotyczyło to w szczególności postępowań dyscyplinarnych, których długotrwałość i procesowy charakter budziły wątpliwości co do skuteczności podejmowanych działań. Zasadne wydaje się wzmocnienie systemowych rozwiązań wspierających osoby decydujące się na zgłoszenie nieprawidłowości i zachowań niepożądanych. Dotychczas takiego wsparcia udzielał Rzecznik Praw Akademickich z pomocą Centrum Wsparcia i Dostępności UŁ oraz Koordynatorki ds. przeciwdziałania dyskryminacji, mobbingowi oraz innym zachowaniom niepożądanym, mgr Marty Nowackiej.

Drugim obszarem wymagającym szczególnej uwagi są wyzwania pluralizmu religijnego i kulturowego oraz konflikty na tle polaryzacji światopoglądowej. Radzenie sobie z nimi wymaga poszanowania godności i praw wszystkich osób przynależących do wspólnoty akademickiej Uniwersytetu Łódzkiego, w szczególności wolności słowa oraz wolności badań naukowych.

Trzecim obszarem zagrożeń praw i wolności są te wynikające z różnych form dyskryminacji. Na podstawie charakteru spraw zgłaszanych i sygnalizowanych Rzecznikowi Praw Akademickich można wskazać na niebezpieczeństwo dyskryminacji ze względu na wiek, tożsamość płciową, orientację seksualną, stan cywilny, podstawę lub formę zatrudnienia, przynależność związkową.

REKOMENDACJE DZIAŁAŃ

W rezultacie spotkań z przedstawicielami społeczności akademickiej oraz obserwacji funkcjonowania uczelni Rzecznik rekomenduje propozycje zmian proceduralnych i instytucjonalnych. Dotyczą one:

- zmian w funkcjonowaniu koordynatorki ds. przeciwdziałania dyskryminacji, mobbingowi oraz innym zachowaniom niepożądanym, które miałyby na celu formalne uregulowanie niezależności jej funkcji (np. poprzez powołanie jej na funkcję pełnomocniczki i wpisanie gwarancji niezależności w procedury regulujące jej działanie), a z drugiej strony zapewnienie możliwości odwołania od jej decyzji o przekazaniu spraw zgodnie z właściwością rzeczową do Komisji ds. przeciwdziałania dyskryminacji i innym zachowaniom niepożądanym albo Komisji antymobbingowej;
- powołania Biura Praw Akademickich jako struktury koordynującej działania prewencyjne, równościowe i interwencyjne podejmowane przez osoby pełniące odpowiednie funkcje w Uczelni. W skład Biura weszłyby: Rzecznik/Rzeczniczka Praw Akademickich, Rzecznik/Rzeczniczka Praw Doktoranta UŁ, Koordynatorka ds. przeciwdziałania dyskryminacji, mobbingowi i innym zachowaniom niepożądanym oraz Pełnomocniczka Rektora UŁ ds. równego traktowania. Stanowiłoby ono także zaplecze dla funkcjonowania Komisji ds. przeciwdziałania dyskryminacji i innym zachowaniom niepożądanym oraz Komisji antymobbingowej. Biuro miałoby stanowić instytucjonalne potwierdzenie faktycznie już istniejącej współpracy wymienionych podmiotów oraz stanowić instytucjonalne i administracyjne wsparcie ich działalności. Prace nad powołaniem Biura zostały zainicjowane i są w toku.
- stworzenia przy Rzeczniku Praw Akademickich zespołu mediatorów/mediatorek akademickich i konieczności określenia procedury ich powoływania w UŁ. Procedura zakładałaby szeroką dostępność mediacji dla wszystkich osób przynależących do wspólnoty akademickiej UŁ. Lista mediatorów/mediatorek akademickich powinna być otwarta dla wszystkich osób posiadających odpowiednie kompetencje i uprawnienia, tj. wpisanych lub uprawnionych do wpisania na listę stałych mediatorów sądowych albo do Krajowego Rejestru Mediatorów. Prace nad stworzeniem zespołu mediatorów/mediatorek akademickich oraz sformułowaniem odpowiedniej procedury zostały zainicjowane i są w toku.

- możliwości ogłoszenia szkoleń z mediacji dla zainteresowanych pracowników i pracowniczek UŁ;
- zmian w procedurze powoływania Rzecznika/Rzeczniczki Praw Akademickich.

Rzecznik Praw Akademickich

Krzysztof Górnica